

Un creator de stil

Slugă la doi stăpâni

Există sau nu regizori specializați în comedie? Iată o întrebare luată în discuție, printre altele, și la o masă rotundă a "Scenei". Nu s-a dat atunci un răspuns tranșant, vorbitorii fiind totuși de acord că, pentru a pune în scenă texte comice – într-un mod adecvat, firește, adică hazos –, e nevoie de un "organ" special. Dar pentru a face comedie la ora actuală, în România, fără vulgaritate, fără "poante" ușurele și rânjete groase, de ce anume este nevoie? Mi-am pus întâia dată această întrebare văzând **Crima din strada Lourcine** de Eugène Labiche, montată de Vlad Mugur (la Piatra Neamț): comedie dezlănțuită, gaguri în cascadă, dar nici o clipă de grosolanie, de "hă, hă, hă"-uri stupide pe scenă cărora să le răspundă "hă, hă, hă"-uri la fel de stupide din sală. Și mi-am re-pus întrebarea văzând, la Craiova, **Slugă la doi stăpâni**. O piesă în care – zic specialiștii – Goldoni se află cel mai aproape de commedia dell'arte, specie căreia, de altfel, i se opunea vehement, atât prin intervenții teoretice, cât și prin cea mai mare parte a propriei opere. Ce se întâmplă pe scenele românești atunci când un

regizor își închipuie că face commedia dell'arte știe toată lumea: îmbrânceli și ghionturi, răsteli și chirăieli, șuturi în spate și palme după ceafă – să mori de răs, nu alta... Cum reușește Vlad Mugur să ne sugereze, în spectacolul său, și acest gen proximal textului, cu toată verva lui populară, și diferența specifică, constând în studiul de caracter, însușire care face din Goldoni întemeietorul comediei realiste italiene, cum izbutește să ne ofere astfel, condensată, o veritabilă lecție de istorie a teatrului, fără ca montarea să capete un aer doct-sumbru, e un mister căruia ar trebui să-i caute dezlegarea toți regizorii porniți să "nască" spectacole comice (și spectacole, în general). Pentru că **Slugă la doi stăpâni** este totuși un spectacol comic, deși Vlad Mugur a întrezărit în piesă, așa cum a făcut-o, de altminteri, în toate textele goldoniene înscenate până acum la noi, o dimensiune intens dramatică, apropiată, chiar, de tragic. E o abor-

SLUGĂ LA DOI STĂPĂNI de Carlo Goldoni • TEATRUL NAȚIONAL din CRAIOVA • Data reprezentației: 22 mai 1999 • Versiunea scenică și regia: Vlad Mugur • Scenografia: Lia Manțoc • Design măști și recuzită: Ilona Jaro Varga • Mișcarea scenică: Florin Fieroiu • Distribuția: Ilie Gheorghe (Pantalone), Anca Dinu (Clarice), Valeriu Dogaru (Doctorul Lombardi), Angel Rababoc (Silvio), Gabriela Baci (Beatrice), Constantin Florescu (Florindo), Adrian Andone (Brighella), Iosefina Stoia (Smeraldina), Valer Dellakeza (Truffaldino), Mihai Arsene (Un hamal); în alte roluri: Tudorel Petrescu, Nicolae Poghirc, Geni Măcsim, Marian Politic, Alexandru Boureanu.

dare deloc străină cercetărilor moderne asupra operei lui Goldoni. Îmi aduc aminte că am văzut chiar, acum câțiva ani, la Strasbourg, un spectacol Goldoni de-a dreptul fioros, întunecat și amenințător, cu o piesă mai puțin cunoscută, în care, ce-i drept, protagonistul era ucis în final. Vlad Mugur vorbește însă despre lucruri triste – manipulare, cruzime, șomaj (da, da!) – fără încrâncenare, cu înțelegere și duioșie, dând mizanscenei un fel de lumină interioară dulce-aurie, care netezește asperitățile și-i lasă privitorului cugetul limpede și sufletul tandru. Cu alte cuvinte, el este un creator de stil. Fără a se preocupa dacă teatrul pe

foto: Donian Delureanu

care îl practică e "de cuvânt" sau "de imagine", "de regizor" sau "de actor", Vlad Mugur știe să-și pună în evidență concepția, acordând, totodată, spațiul cuvenit de manifestare tuturor elementelor din care se alcătuieste spectacolul. Astfel, decorul Liei Manjoc, închipuind, din panouri și casetoane transparente, o Veneție neverosimilă și totuși ciudat de asemănătoare cu "originalul", un oraș străveziu și totuși misterios și impenetrabil, este "exploată-tă", prin lumini și deplasarea perso-najelor, pe toate coordonatele ei; la fel se întâmplă în cazul costumelor, expresiv caracterizante. Dar partea leului (și nu numai a leului venețian!) este lăsată, cu eleganță, actorilor, "exploatați", la rândul lor, fără rezerve. Lucru pe care ei, după cum au mărturisit, și-l și do-

reau... Astfel, Valer Dellakeza – din nou Truffaldino, după mai bine de 25 de ani – creează, cu o lacrimă ascunsă mereu îndărătul zâmbetului șugubăt, o "slugă" hărțuită și trudită, al cărei hohot de râs din final răsună nu vesel, ci disperat-ironic, părând a spune că, indiferent dacă ne dăm sau nu seama, asta este soarta noastră, a tuturor. Relief comic puternic dă Ilie Gheorghe unui Pantalone cătuși de puțin ramolit, dimpotrivă, tiranic și nepăsător, chiar și la bejie. O Smeraldină bine coaptă, dar cu infinite drăgălășenii i se dato-rează Iosefinei Stoia, în timp ce contu-rul psihologic mai puțin precis al Docto-rului și al fiului său, Silvio, capătă con-sistență grație jocului nuanțat al lui Valeriu Dogaru și al lui Angel Rababoc. Rămân întrucâtva datori în privința șle-

fuirii personajelor Constantin Florescu (Florindo) și Adrian Andone (Brighella). O considerabilă extindere primesc în spectacol rolurile tinerelor fete, partituri tratate îndeobște superficial; aici, Gabriela Baciu și Anca Dinu își construiesc eroinele cu siguranță și subtilitate, viziunea regizorală privilegiindu-le, de altfel, în chip special. Exactă se dovedește până și contribuția actorilor din insignifiantele roluri secundare; e un semn că Vlad Mugur a transformat distribuția într-o autentică echipă, ce vibrează la unison. **Slugă la doi stăpâni** este, și din acest motiv, un spectacol în care micile imperfecțiuni nu contează. Dacă nu cumva, chiar, adaugă ceva la farmecul învăluitor al întregului...

Alice Georgescu

Stăpânul învață

sluga hoată

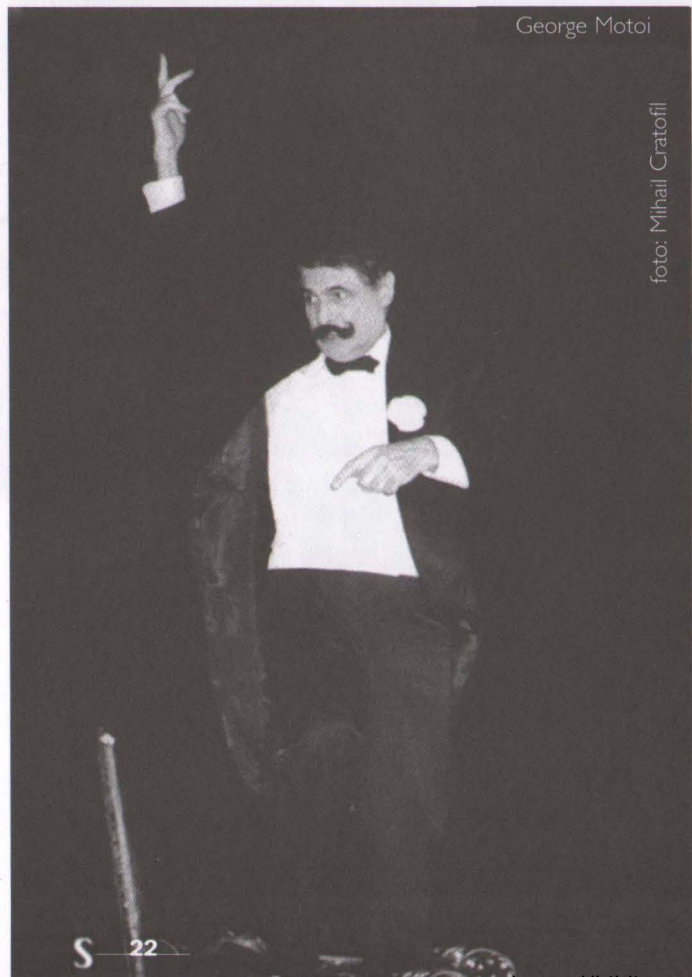
Generația de sacrificiu

Fiecare generație are propria ei criză, așa că sacrificiul străbate istoria acoperind realități și raportări foarte diferite. Unii își sacri-

fică idealurile, alții viața, ceilalți sunt sacriificați fără măcar să o știe. În vreme de criză, eticheta acoperă generația, deși nu toți cei care o alcătuiesc își asumă în ega-lă măsură conse-cințele: unii nu pot trăi conform necesităților, alții nu pot fura con-form posibilită-ților. Cei din urmă vorbesc cel mai mult și mai îndu-ioșător despre sac-rificiu. Această realitate comună zilei de altăieri și zilei de azi l-a atras pe regizorul Dinu Cernescu în dificila încercare de revigorare a unei piese uitate sau ocolite (auto-rul a fost una din-tre victimele jus-tiției – mai corect spus, injustiției – comuniste), mar-cată de naivitățile epocii și de

stângăciile autorului. În rama unor sem-nale sonore ("Cabaret", "Titanic"), care asigură distanța stilistică necesară pen-tru situarea poveștii într-un registru con-vențional, narațiunea scenică etalează "vechile vechi structuri" ale corupției, cele de dinainte de comunism. În fide-litatea față de această tradiție găsește regizorul accentele amar-duioase ale comicului: mânia la obosit (de altfel, nici materialul dramatic nu ar suporta o tratare în registru grav), înțelepciunea nu este o sursă de optimism. Stăpânii, parvenții din idilica perioadă dintre cele două războaie, fură statul, slugile îi fură pe ei și nemulțumirile apar când circuitul se gripează; nimeni nu con-testă principiul vaselor comunicante prin care banii se transferă, ocolind legea.

O masă mare împarte scena, ba reunind, ba despărțind personajele, în funcție de interesele și sentimentele clipei. Tentat de procedeele musicalu-lui, Cernescu organizează materialul dramatic în funcție de ele, fără a izbu-ti să elimine integral explicațiile inutile și siropul uneori indigest al textului. Distribuția îl urmează cu profesionalism și bună-dispoziție pe această sârmă subțire: Cecilia Bârbăra și Gavril Pătru poartă misterul și erosul piesei într-o

George Motoi

foto: Mihail Criatofil